

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 4 december 2023
(OR. en)

16365/23

Interinstitutioneel dossier:
2023/0266(COD)

TRANS 573
CLIMA 623
CODEC 2390
IA 345

RESULTAAT BESPREKINGEN

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	de delegaties
nr. vorig doc.:	16145/23 + COR 1 REV 1
nr. Comdoc.:	11821/23
Betreft:	Voorstel voor een VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD betreffende een broeikasgasemissieboekhouding voor vervoersdiensten - Algemene oriëntatie

Voor de delegaties gaat in de bijlage de algemene oriëntatie van de Raad over het in hoofde genoemde voorstel, die de Raad tijdens zijn 3991e zitting op 4 december 2023 heeft vastgesteld.

2023/0266 (COD)

Voorstel voor een

VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

betreffende een broeikasgasemissieboekhouding voor vervoersdiensten

(Voor de EER relevante tekst)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 91, lid 1, en artikel 100, lid 2,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité¹,

Gezien het advies van het Comité van de Regio's²,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure,

¹ [PB C , , blz.].

² [PB C , , blz.].

Overwegende hetgeen volgt:

- 1) Het ondersteunen van de inspanningen voor een betere duurzaamheid en efficiëntie van het vervoerssysteem van de Unie is een eerste vereiste voor het aanhouden van een stabiel traject naar klimaatneutraliteit tegen 2050, waarbij terdege rekening wordt gehouden met de noodzaak om de aanhoudende groei en het concurrentievermogen van de Europese industrie in stand te houden.
- 2) Broeikasgasemissieboekhouding wordt in verschillende economische sectoren — waaronder de vervoerssector — gebruikt voor het kwantificeren van de broeikasgasemissiegegevens van specifieke activiteiten van bedrijven en particulieren. Betere informatie over de prestaties van vervoersdiensten vormt een krachtig instrument om vervoersgebruikers de juiste prikkels te geven om duurzamere keuzes te maken en om de zakelijke beslissingen van organisatoren en exploitanten van vervoersdiensten te beïnvloeden. Betrouwbare en vergelijkbare gegevens over broeikasgasemissies zijn de onderliggende voorwaarde voor de totstandbrenging van deze prikkels en daarmee het stimuleren van gedragsverandering bij consumenten en bedrijven om bij te dragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen voor de vervoerssector in het kader van de Europese Green Deal³ en de doelstellingen van de Europese klimaatwet. Deze verordening is één van de EU-maatregelen met het oog op een groene transitie, naast nog andere handelingen of initiatieven, waaronder het voorstel voor een richtlijn betreffende het versterken van de positie van de consument in het kader van de groene transitie.
- 3) Ondanks de toenemende belangstelling van belanghebbenden in de vervoersector is de algemene toepassing van een broeikasgasemissieboekhouding voor vervoersdiensten nog steeds beperkt. In de meeste gevallen verkrijgen gebruikers geen nauwkeurige informatie over de prestaties van vervoersdiensten, voeren de organisatoren en exploitanten van vervoersdiensten geen berekeningen van hun emissies uit en maken zij hun emissies niet bekend. Met name onder kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) — die de overgrote meerderheid vertegenwoordigen van de bedrijven die vervoersdiensten op de EU-markt aanbieden — wordt onevenredig weinig met een broeikasgasemissieboekhouding gewerkt.

³ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's – De Europese Green Deal – COM(2019) 640 final.

- 4) In 2011 heeft de Europese Commissie het Witboek over vervoer⁴ uitgebracht, waarin een visie op de toekomst van het vervoerssysteem van de EU werd gepresenteerd, alsook een beleidsagenda voor het aanpakken van de toekomstige uitdagingen op het gebied van vervoer, met name de noodzaak om de mobiliteit in stand te houden en verder te ontwikkelen en de broeikasgasemissies van vervoer en logistieke activiteiten aanzienlijk te verkleinen.
- 5) In de strategie voor duurzame en slimme mobiliteit van december 2020⁵ wordt verwezen naar stimulansen voor het kiezen van de meest duurzame vervoersopties binnen en tussen de vervoerswijzen. Die stimulansen omvatten de vaststelling van een Europees kader voor de geharmoniseerde meting van broeikasgasemissies in het vervoer en de logistiek op basis van mondiaal erkende normen, dat vervolgens kan worden gebruikt om bedrijven en eindgebruikers een schatting te geven van de broeikasgasemissies van hun keuzes; zo kan de vraag van eindgebruikers en consumenten naar duurzamere vervoers- en mobiliteitsoplossingen worden vergroot en greenwashing worden vermeden.
- 6) Het vaststellen van geharmoniseerde regels voor een broeikasgasemissieboekhouding voor goederen- en personenvervoer is derhalve passend voor het verkrijgen van vergelijkbare cijfers betreffende de broeikasgasemissies van vervoersdiensten, alsook om te voorkomen dat er misleidende informatie over de prestaties ervan wordt verstrekt als gevolg van het kunnen kiezen tussen verschillende methoden voor de berekening van emissies en inputgegevens. Dergelijke regels moeten zorgen voor een gelijk speelveld tussen vervoerswijzen, vervoerssegmenten en de nationale netwerken van de Unie. Dit moet ook bijdragen tot het creëren van stimulansen voor gedragsverandering bij bedrijven en klanten om de broeikasgasemissies van vervoersdiensten te verminderen door middel van de toepassing en het gebruik van vergelijkbare en betrouwbare gegevens over broeikasgasemissies.

⁴ WITBOEK “Stappenplan voor een interne Europese vervoersruimte – werken aan een concurrerend en zuinig vervoerssysteem”, COM(2011) 0144 definitief.

⁵ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's – Strategie voor duurzame en slimme mobiliteit – Het Europees vervoer op het juiste spoor naar de toekomst – COM(2020) 789 final.

- 7) Deze verordening moet voorzien in een referentiekader voor eventuele andere door overheidsinstanties en het bedrijfsleven te nemen emissiereductiemaatregelen, onder meer voor het vaststellen van transparantiebepalingen betreffende broeikasgasemissies in vervoerscontracten, het verstrekken van informatie over broeikasgasemissies van een reis- of leveringsoptie aan passagiers of klanten, of het vaststellen van klimaatgerelateerde criteria voor groene aanbestedingsprocedures.
- 8) Ondanks de voordelen die voortvloeien uit de toegenomen transparantie over de prestaties van vervoersdiensten, zou de verplichte toepassing van deze verordening op alle entiteiten die vervoersdiensten op de markt van de Unie aanbieden, onevenredig zijn en tot buitensporige kosten en lasten leiden. Deze verordening moet dan ook alleen van toepassing zijn op entiteiten die ervoor kiezen of uit hoofde van andere relevante wetgevende en niet-wetgevende regelingen ertoe gebonden zijn om de broeikasgasemissies van goederen- of passagiersvervoersdiensten die op het grondgebied van de Unie beginnen of eindigen, te berekenen en deze informatie openbaar te maken. Dit omvat derhalve diensten waarvan de plaats van herkomst of bestemming zich in een derde land bevindt.
- 9) Deze verordening mag niet van toepassing zijn op gegevensbemiddelingsdiensten, zoals die welke multimodale digitale mobiliteitsdiensten aanbieden, wanneer zij niet rechtstreeks broeikasgasemissies van vervoersdiensten berekenen, maar alleen door een betrokken entiteit of een andere relevante natuurlijke of rechtspersoon verstrekte informatie over die emissies openbaar maken. Om de vergelijkbaarheid van die gegevens op de markt te waarborgen, moeten de gegevensbemiddelingsdiensten echter wel gebonden zijn aan relevante regels inzake communicatie en transparantie van de openbaar gemaakte broeikasgasemissiegegevens.

- 10) Deze verordening mag niet van toepassing zijn op gevallen waar de berekening en openbaarmaking van broeikasgasemissies in geaggregeerde vorm worden uitgevoerd. Dit omvat situaties waarin de verplichte openbaarmaking van milieugerelateerde informatie ten behoeve van duurzaamheidsrapportage en de opstelling van milieurekeningen voor statistische doeleinden, zijn afgeleid van andere regels van de Unie, zoals die welke zijn gedefinieerd in de richtlijn duurzaamheidsrapportage door ondernemingen⁶ en de verordening inzake Europese milieu-economische rekeningen⁷. Omgekeerd kan op basis van deze verordening verkregen informatie bijdragen tot de ontwikkeling van geconsolideerde emissieverslagen die op grond van andere toepasselijke wetgeving van de Unie vereist zijn, op voorwaarde dat de respectieve methodologieën en verzamelde gegevens voldoende compatibel zijn.
- 11) Een van de belangrijkste aspecten van het bij deze verordening vastgestelde geharmoniseerde Uniekader bestaat in een geschikte methode voor de berekening van de broeikasgasemissies van vervoersdiensten. De methode moet ervoor zorgen dat de emissieberekeningen die in een vervoersketen worden uitgevoerd vergelijkbare en nauwkeurige broeikasgasemissiegegevens opleveren, door één enkele reeks methodologische stappen te volgen. In de methode moet ook voldoende rekening worden gehouden met de behoeften van de vervoersmarkt gericht op het voorkomen van onnodige complexiteit en buitensporige lasten en kosten, en de methode moet door de belanghebbenden worden aanvaard.

⁶ Richtlijn (EU) 2022/2464 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 537/2014, Richtlijn 2004/109/EG, Richtlijn 2006/43/EG en Richtlijn 2013/34/EU, met betrekking tot duurzaamheidsrapportering door ondernemingen ([PB L 322 van 16.12.2022, blz. 15](#)).

⁷ Verordening (EU) nr. 691/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 6 juli 2011 inzake Europese milieu-economische rekeningen ([PB L 192 van 22.7.2011, blz. 1](#)).

- 12) De norm EN ISO 14083:2023 — de omgezette versie van ISO-norm 14083:2023 — die in april 2023 door het Europees Comité voor Normalisatie⁸ is gepubliceerd, is gekozen als referentiemethode voor de berekening van broeikasgasemissies van vervoersdiensten in het kader van deze verordening. Door de toepassing ervan in de EU te bevorderen, wordt de internationale compatibiliteit van de boekhouding van emissies bevorderd. Het wereldwijd nog meer gelijktrekken van de toegepaste methode wordt vergemakkelijkt. Uit de analyse is gebleken dat ISO-norm 14083:2023 de meest relevante en evenredige norm is voor de verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening. De emissies worden gekwantificeerd op basis van het “van bron tot wiel”-beginsel, of van het “van bron tot kielzog”-beginsel voor de sectoren zee- en luchtvervoer, met inbegrip van broeikasgasemissies die voortvloeien uit de energievoorziening en het gebruik van voertuigen tijdens vervoers- en hubactiviteiten. De Commissie moet, in samenwerking met het Europees Comité voor Normalisatie en de nationale normalisatie-instellingen van de lidstaten, ernaar streven toegang tot deze norm in de officiële en authentieke versie ervan kosteloos of tegen verlaagd tarief aan de vervoersector te verschaffen, evenals een vertaling ervan in de officiële talen van de Unie, om deze verordening toegankelijker te maken voor iedereen die onder deze verordening valt.
- 13) Het is zaak niet af te wijken van de methodologische keuzes uit hoofde van EN ISO-norm 14083:2023, teneinde inconsistenties in de berekening van broeikasgasemissies van vervoersdiensten op de markt te voorkomen, met name in de context van internationale vervoersketens. Het is echter passend om van tijd tot tijd te beoordelen of een aanpassing van EN ISO 14083:2023 vanuit het oogpunt van het beleid van de Unie noodzakelijk is, of toekomstige wijzigingen van die norm die door het Europees Comité voor Normalisatie of een andere bevoegde instantie kunnen worden doorgevoerd. Indien uit deze beoordelingen blijkt dat het risico bestaat dat bepaalde delen van de norm leiden tot onnodige onbalans bij de berekening van broeikasgasemissies van vervoersdiensten in specifieke marktsegmenten, of tot discrepanties tussen die norm en de doelstellingen van deze verordening of andere toepasselijke wetgeving van de Unie, kan de Commissie het Europees Comité voor Normalisatie verzoeken de norm dienovereenkomstig te herzien. De toepassing van een wijziging die of van een onderdeel dat een duidelijk risico van onverenigbaarheid met de doelstellingen van deze verordening en andere toepasselijke regels van de Unie doet ontstaan, moet worden uitgesloten.

⁸ <https://www.cencenelec.eu>

- 14) Om de verspreiding van onjuiste informatie op de markt te voorkomen, kan het nodig zijn de referentiemethode inzake de parameters en aannames betreffende broeikasgasemissies die worden gehanteerd om emissies voorafgaand aan de verlening van een dienst te berekenen, te verduidelijken. Hetzelfde geldt voor andere relevante technische parameters in verband met de toewijzing van emissies of de aggregatie van gegevenselementen indien het gebruik van die parameters niet expliciet in de methodologie wordt verduidelijkt.
- 15) Er kunnen verschillende soorten inputgegevens, waaronder primaire en secundaire gegevens, worden gebruikt voor de berekening van de broeikasgasemissies van vervoersdiensten. Het gebruik van primaire gegevens levert de meest betrouwbare en nauwkeurige resultaten op, en daarom moet prioriteit worden gegeven aan de geleidelijke toepassing van deze gegevens in de processen voor de berekening van broeikasgasemissies. Primaire gegevens kunnen onhaalbaar of buitensporig kostbaar zijn voor bepaalde belanghebbenden, met name kleine en middelgrote ondernemingen. Het gebruik van secundaire gegevens moet dan ook, onder duidelijke voorwaarden, worden toegestaan. Om een nauwkeurigere broeikasgasemissieboekhouding te verkrijgen, kan een lidstaat echter bepalen dat het gebruik van primaire gegevens verplicht is voor vervoersactiviteiten op zijn grondgebied door entiteiten waarvan het aantal werknemers een bepaalde in de nationale wetgeving vastgestelde drempel overschrijdt, indien de vervoersdienst op zijn grondgebied begint en eindigt. Om de internationale vervoersdiensten en de ontwikkeling van kleine en middelgrote ondernemingen niet te belemmeren, mag de lidstaat een dergelijke verplichting niet toepassen op grensoverschrijdende vervoersactiviteiten en transitvervoer over zijn grondgebied of op kleine en middelgrote ondernemingen als omschreven in Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie.
- 16) Wat secundaire gegevens betreft, kunnen de broeikasgasemissies van een vervoersdienst worden berekend aan de hand van standaardwaarden of gemodelleerde gegevens. Het gebruik van standaardwaarden en gemodelleerde gegevens moet echter nauwkeurige en betrouwbare informatie opleveren over de broeikasgasemissies van een specifieke vervoersdienst, en de vaststelling van die standaardwaarden en de ontwikkeling van gemodelleerde gegevens moeten dan ook op neutrale en objectieve wijze plaatsvinden, op basis van betrouwbare bronnen en adequate parameters.

- 16 bis) Om de administratieve lasten en dubbele berekeningen te verminderen, mogen entiteiten gebruikmaken van primaire of secundaire gegevens die op hetzelfde aggregatieniveau zijn geboekt als het bij deze verordening vereiste aggregatieniveau en die geacht worden te zijn geverifieerd uit hoofde van deze verordening of die door een geaccrediteerde instantie op grond van andere bestaande wetgeving van de Unie zijn geverifieerd.
- 17) Er moet een EU-basisdatabank met standaardwaarden voor de broeikasgasemissie-intensiteit worden opgezet om de vergelijkbaarheid te verbeteren van de broeikasgasemissieresultaten die bij de toepassing van deze verordening worden verkregen. De EU-basisdatabank moet een afzonderlijke tabel voor elke vervoerswijze bevatten en de standaardgegevens over de broeikasgasemissie-intensiteit van de scheepvaart moeten worden afgeleid uit de “Thetis-MRV”- of “Fuel EU”-databank. Andere relevante, door derden beheerde databanken en datasets moeten ook worden toegestaan, op voorwaarde dat ze aan een specifieke kwaliteitscontrole op Unieniveau worden onderworpen.
- 18) Bij de vaststelling van de broeikasgasemissie-intensiteit van een vervoersdienst zijn broeikasgasemissiefactoren voor energiedragers in het vervoer nodig om ramingen van de broeikasgasemissies af te leiden die de hoeveelheid energie weerspiegelen die wordt gebruikt bij toepassing van de “van bron tot wiel”-benadering. Er moet derhalve een centrale EU-databank van broeikasgasemissiefactoren van energiedragers worden opgezet om de vergelijkbaarheid en kwaliteit van inputgegevens te waarborgen.

- 18 bis) De EU-basisdatabank met standaardwaarden voor broeikasgasemissie-intensiteit en de centrale EU-databank van standaardbroeikasgasemissiefactoren moeten met name broeikasgasemissie-intensiteitswaarden en -factoren omvatten die respectievelijk door de Unie of in het belang van de Unie op internationaal niveau zijn overeengekomen. Gezien de specifieke sectorale, nationale en regionale kenmerken van standaardwaarden in de hele Unie, moet de EU-basisdatabank met standaardwaarden voor broeikasgasemissie-intensiteit echter de voertuigtypen en scheepstypen weergeven die gewoonlijk in de lidstaten worden gebruikt. Die databank en de centrale EU-databank van standaardbroeikasgasemissiefactoren moeten ook unieke kenmerken in de verschillende lidstaten weerspiegelen.
- 19) De ontwikkeling en het onderhoud van de EU-databanken met standaardwaarden voor de broeikasgasemissie-intensiteit en broeikasgasemissiefactoren, alsook de technische kwaliteitscontrole op externe door derden beheerde databanken en datasets, moeten worden uitgevoerd door een neutraal en bevoegd orgaan op EU-niveau. Gezien zijn taak is het Europees Milieuagentschap de meest geschikte partij om de nodige technische bijstand te verlenen voor de correcte uitvoering van dit deel van de verordening. Indien nodig kunnen de lidstaten het Europees Milieuagentschap aanvullende input verstrekken.
- 20) Gemodelleerde gegevens mogen worden gebruikt indien zij gebaseerd zijn op een model dat is vastgesteld in overeenstemming met de referentiemethode en, in voorkomend geval, met andere bepalingen inzake het gebruik van secundaire gegevens en berekeningsinstrumenten die in deze verordening zijn vastgesteld.

- 21) Verordening (EU) 2015/757⁹ en Richtlijn 2003/87/EG¹⁰ schrijven voor dat de CO₂-emissies van schepen en luchtvaartuigen verzameld, berekend en jaarlijks gerapporteerd worden. Verordening (EU) 2015/757 en Richtlijn 2003/87/EG vormen een aanvulling op de bepalingen van deze verordening, met name wat betreft de productie van gegevens over het brandstofverbruik als input voor het kwantificeren van emissies van vervoersdiensten, per afgelegde afstand of per hoeveelheid vervoerde vracht. Inputgegevens betreffende het genereren van broeikasgasemissies van vervoersdiensten kunnen ook afkomstig zijn van de uitvoering van andere wetgevingskaders, zoals Verordening (EU) 2019/1242¹¹ en Verordening (EU) 2019/631¹² of Verordening (EU) 2023/1805¹³. De Commissie moet ervoor zorgen dat deze verordening verenigbaar en in overeenstemming is met bestaande wetgeving van de Unie en toekomstige initiatieven. Met name het komende [voorstel inzake toegang tot voertuiggegevens] zou het gebruik van primaire gegevens kunnen bevorderen.
- 22) Het is passend gemeenschappelijke maatstaven vast te stellen voor de weergave van de broeikasgasemissiegegevens, die ten grondslag liggen aan de vergelijkbaarheid van die gegevens en die een doeltreffende benchmarking van verschillende vervoersdiensten mogelijk maken. Gemeenschappelijke maatstaven moeten ook duidelijke communicatie door gegevensverstrekkers mogelijk maken, alsook duidelijk inzicht voor de ontvangers van gegevens.

⁹ Verordening (EU) 2015/757 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2015 betreffende de monitoring, de rapportage en de verificatie van kooldioxide-emissies door maritiem vervoer en tot wijziging van Richtlijn 2009/16/EG ([PB L 123 van 19.5.2015, blz. 55](#)).

¹⁰ Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 oktober 2003 tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap en tot wijziging van Richtlijn 96/61/EG van de Raad ([PB L 275 van 25.10.2003, blz. 32](#)).

¹¹ Verordening (EU) 2019/1242 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 tot vaststelling van CO₂-emissienormen voor nieuwe zware bedrijfsvoertuigen en tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 595/2009 en (EU) 2018/956 van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn 96/53/EG van de Raad ([PB L 198 van 25.7.2019, blz. 202](#)).

¹² Verordening (EU) 2019/631 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 tot vaststelling van CO₂-emissienormen voor nieuwe personenauto's en nieuwe lichte bedrijfsvoertuigen, en tot intrekking van Verordeningen (EG) nr. 443/2009 en (EU) nr. 510/2011 (herschikking) (Voor de EER relevante tekst) ([PB L 111 van 25.4.2019, blz. 13](#)).

¹³ Verordening (EU) 2023/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende het gebruik van hernieuwbare en koolstofarme brandstoffen in het zeevervoer, en tot wijziging van Richtlijn 2009/16/EG (Voor de EER relevante tekst) (PB L 234 van 22.9.2023, blz. 48).

- 23) Alle uitgesplitste informatie over broeikasgasemissies van een vervoersdienst die voor commerciële of regelgevingsdoeleinden aan een derde partij wordt bekendgemaakt overeenkomstig het toepassingsgebied van deze verordening, moet op pertinente en in het oog springende wijze outputgegevens bevatten die zijn vastgesteld op grond van de specifieke regels voor de berekening van broeikasgasemissies die bij deze verordening zijn vastgesteld. In voorkomend geval kunnen aanvullende gegevenselementen voor andere doeleinden dan die welke in deze verordening zijn gedefinieerd, worden toegevoegd.
- 23 bis) Openbaarmaking van informatie over broeikasgasemissies vóór de verlening van een vervoersdienst, is van essentieel belang om burgers ertoe aan te zetten met kennis van zaken een keuze te maken. In naar behoren gemotiveerde gevallen waarin de communicatie tussen bedrijven een gedetailleerder niveau van informatie vereist, met name in het kader van logistieke ketens en onderaannemingsrelaties, mag informatie over broeikasgasemissies echter na de verlening van de vervoersdienst openbaar worden gemaakt.
- 24) Om aan te kunnen tonen dat aan de vereisten van deze verordening is voldaan, moet een entiteit die informatie over broeikasgasemissies van een vervoersdienst berekent en openbaar maakt, gebruik kunnen maken van bewijsmateriaal ter staving van de respectieve outputgegevens. Het bewijsmateriaal moet worden verzameld overeenkomstig de regels inzake rapportage op het niveau van vervoersdiensten die zijn vastgelegd in norm EN ISO 14083:2023, en moet beschikbaar zijn op verzoek van een bevoegde instantie, zoals een rechtbank, of van een andere derde partij indien dit vereist is in het kader van afzonderlijke regelingen, ook vanuit het oogpunt van bedrijven onderling.

- 25) Tenzij afzonderlijke regelingen van toepassing zijn, mag een gegevensbemiddelingsdienst die informatie over broeikasgasemissies van een vervoersdienst bij een betrokken entiteit of andere relevante natuurlijke of rechtspersoon verzamelt en op de markt openbaar maakt, niet aansprakelijk worden gesteld indien deze informatie een inbreuk vormt op een van de in deze verordening vastgestelde vereisten met betrekking tot de berekening en verificatie van broeikasgasemissies van vervoersdiensten en de certificering van berekeningsinstrumenten. De gegevensbemiddelingsdienst moet zich echter inspannen om te voorkomen dat onnauwkeurige of onjuiste informatie openbaar wordt gemaakt, en moet de regels met betrekking tot de outputgegevens inzake broeikasgasemissies, communicatie en transparantie in acht nemen. Daarnaast moet de gegevensbemiddelingsdienst de bron van deze informatie bekendmaken, zodat de respectieve informatieverstrekker kan worden geïdentificeerd.
- 26) Externe berekeningsinstrumenten die op de markt worden aangeboden voor breder commercieel en niet-commercieel gebruik kunnen de broeikasgasemissieboekhouding van vervoersdiensten vergemakkelijken, waardoor het gebruik ervan door een bredere groep belanghebbenden wordt ondersteund. Het gebruik van deze instrumenten moet worden gecertificeerd om te garanderen dat zij voldoen aan de eisen van deze verordening, met name wat betreft het gebruik van de gemeenschappelijke referentiemethode en een passende reeks inputgegevens. Met name om de uitvoering van deze verordening door kleine en middelgrote ondernemingen te vergemakkelijken, de complexiteit van de berekening te beperken en de administratieve en financiële lasten voor kleine en middelgrote ondernemingen te verminderen, een uniforme toepassing van de boekhouding voor de meest typische diensten te bewerkstelligen en de transparantie van gegevens te vergroten, moet de Commissie berekeningsinstrumenten ontwikkelen voor de vaststelling van outputgegevens.
- 27) Een goed ontworpen verificatiesysteem voor de conformiteit van de op de markt openbaar gemaakte outputgegevens inzake broeikasgasemissies en de onderliggende berekeningsprocessen met de vereisten van deze verordening, moet het vertrouwen in de betrouwbaarheid en nauwkeurigheid van die gegevens aanzienlijk vergroten. Entiteiten die de conformiteitsbeoordeling met succes hebben ondergaan, moeten bewijs van overeenstemming kunnen verkrijgen dat in de hele Unie algemeen wordt erkend. Het gebruik van primaire gegevens moet in het bewijs van overeenstemming worden aangegeven, met name om het verzamelen en gebruik van primaire gegevens door entiteiten die onder de regels van deze verordening vallen, te stimuleren.

- 28) De administratieve lasten in verband met de verificatie kunnen onevenredig zijn voor kleinere ondernemingen en moeten daarom worden vermeden. Daartoe moeten kleine en middelgrote ondernemingen worden vrijgesteld van de vereisten in verband met verificatie, tenzij deze ondernemingen het desbetreffende bewijs van overeenstemming wensen te verkrijgen. Daarnaast moeten grote ondernemingen rekening houden met het evenredigheidsbeginsel wanneer zij overwegen partners in de waardeketen, met name kleine en middelgrote ondernemingen, om verificatie van de conformiteit te verzoeken.
- 29) Indien gegevens over broeikasgasemissies van vervoersdiensten reeds zijn geverifieerd overeenkomstig specifieke regels die zijn vastgesteld in andere handelingen van de Unie, waaronder, voor de luchtvaartsector, Richtlijn 2003/87 en de op basis daarvan vastgestelde gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen, en, voor de zeevaart, Verordening (EU) 2023/1805 betreffende het gebruik van hernieuwbare en koolstofarme brandstoffen in het zeevervoer, en tot wijziging van Richtlijn 2009/16/EG of Verordening (EU) 2015/757 betreffende de monitoring, de rapportage en de verificatie van kooldioxide-emissies door maritiem vervoer en tot wijziging van Richtlijn 2009/16/EG, moeten de gegevens in kwestie worden geacht te zijn geverifieerd overeenkomstig deze verordening.
- 29 bis) Om de coherentie van de boekhouding van de broeikasgasemissies van luchtvervoersdiensten in de wetgeving van de Unie te bewaren, kunnen gegevens met betrekking tot broeikasgasemissies van vervoersdiensten, die moeten worden opgenomen in databanken die zijn opgezet op grond van andere EU-handelingen in de vervoersector of die moeten worden gebruikt op grond van dergelijke handelingen, zoals Verordening (EU) 2023/2405 en de op basis daarvan vastgestelde uitvoeringshandelingen, onder de in die handelingen vastgestelde voorwaarden worden gebaseerd op de bij deze verordening vastgestelde regels voor de boekhouding van de broeikasgasemissies van vervoersdiensten.

- 30) Teneinde de efficiënte werking van deze verordening mogelijk te maken, moet aan de Commissie de bevoegdheid worden verleend om overeenkomstig artikel 290 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie handelingen vast te stellen met betrekking tot het vaststellen van aanvullende methoden en criteria voor de accreditatie van conformiteitsbeoordelingsinstanties. Het is van bijzonder belang dat de Commissie bij haar voorbereidende werkzaamheden tot passende raadplegingen overgaat, ook op deskundigen-niveau, en dat die raadplegingen gebeuren in overeenstemming met de beginselen die zijn vastgelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven¹⁴. Met name om te zorgen voor gelijke deelname aan de voorbereiding van gedelegeerde handelingen ontvangen het Europees Parlement en de Raad alle documenten op hetzelfde tijdstip als de deskundigen van de lidstaten, en hebben hun deskundigen systematisch toegang tot de vergaderingen van de deskundigengroepen van de Commissie die zich bezighouden met de voorbereiding van de gedelegeerde handelingen.
- 31) Om uniforme voorwaarden voor de uitvoering van deze verordening te waarborgen, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend met betrekking tot verzoeken aan het Europees Comité voor Normalisatie om EN ISO-norm 14083:2023 te herzien, de uitsluiting van de toepassing van bepaalde wijzigingen of onderdelen van die norm, het gebruik van primaire of secundaire gegevens die door een geaccrediteerde instantie zijn geverifieerd in het kader van andere bestaande wetgeving van de Unie, de definitie van toepasselijke gegevensmaatstaven die de outputgegevens over broeikasgasemissies weergeven, verduidelijking van de referentiemethode tot vaststelling van regels voor de technische kwaliteitscontrole van externe databanken van standaardwaarden, de uitwerking en certificering van berekeningsinstrumenten en de verificatie van de broeikasgasemissiegegevens, en ter aanvulling van de lijst van maatstaven. Die bevoegdheden moeten worden uitgeoefend in overeenstemming met Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad¹⁵.

¹⁴ Interinstitutioneel Akkoord tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie over beter wetgeven ([PB L 123 van 12.5.2016, blz. 1](#)).

¹⁵ Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren ([PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13](#)).

- 32) De vergelijkbaarheid van gegevens over broeikasgasemissies van vervoersdiensten en een intensiever gebruik van een broeikasgasemissieboekhouding in de bedrijfsvoering zijn geen doelstellingen die voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt zonder het risico te lopen buitensporige bureaucratie op de interne markt te veroorzaken, alsook extra kosten en administratieve lasten voor de industrie. Deze doelstellingen kunnen vanwege de netwerkeffecten van de lidstaten beter op het niveau van de Unie worden verwezenlijkt. De Unie kan derhalve maatregelen treffen overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie neergelegde subsidiariteitsbeginsel.
- 33) Overeenkomstig het evenredigheidsbeginsel is het noodzakelijk en passend regels vast te stellen voor de broeikasgasemissieboekhouding van vervoersdiensten met het oog op de verwezenlijking van de basisdoelstelling, te weten het stimuleren van gedragsverandering bij bedrijven en klanten om de broeikasgasemissies van vervoersdiensten te verminderen door middel van de toepassing en het gebruik van vergelijkbare en betrouwbare broeikasgas-emissiegegevens. Deze verordening gaat niet verder dan nodig is om de beoogde doelstellingen te verwezenlijken, in overeenstemming met artikel 5, lid 4, van het Verdrag betreffende de Europese Unie.
- 34) In het kader van de evaluatie van deze verordening moet de Commissie beoordelen of het noodzakelijk en haalbaar is om in de methode voor de berekening van broeikasgasemissies voor processen voor de assemblage, het onderhoud en de sloop van voertuigen of van apparatuur voor overlading en voor het laden en lossen op te nemen teneinde broeikasgas-emissies op basis van de volledige levenscyclus vast te stellen, aangezien een volledige koolstofvoetafdrukbenadering (broeikasgasemissies op basis van de levenscyclus), zoals bedoeld in het Witboek over vervoer van 2011 en de strategie voor duurzame en slimme mobiliteit van december 2020, vereist dat de upstreamketen en de emissies aan het einde van de levensduur worden inbegrepen. Daarnaast moet de Commissie beoordelen of het noodzakelijk en haalbaar is de rapportage van informatie overeenkomstig norm EN ISO 14083:2023 verplicht te stellen,

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD

HOOFDSTUK 1

ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1

Onderwerp

Bij deze verordening worden regels vastgesteld voor een broeikasgasemissieboekhouding voor vervoersdiensten die op het grondgebied van de Unie beginnen of eindigen.

Artikel 2

Toepassingsgebied

Deze verordening is van toepassing op:

- (a) entiteiten die goederen- en passagiersdiensten in de Unie aanbieden of organiseren en de broeikasgasemissies berekenen [...] van een vervoersdienst die begint of eindigt op het grondgebied van de Unie, en die uitgesplitste informatie over die emissies aan derden verstrekken [...];
- (b) ontwikkelaars van berekeningsinstrumenten;
- (c) ontwikkelaars van databanken van derden; en
- (d) conformiteitsbeoordelingsinstanties die belast zijn met verificatie- en certificeringsactiviteiten.

Deze verordening is van toepassing op de berekening en openbaarmaking van gegevens wanneer deze gegevens op contractuele of vrijwillige basis zijn berekend en openbaar gemaakt of wanneer die berekening en openbaarmaking op grond van het toepasselijke nationale of Unierecht vereist zijn.

Artikel 3

Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

- 1) “broeikasgas”: gasvormig bestanddeel van de atmosfeer, zowel natuurlijk als antropogeen, dat straling absorbeert en afgeeft bij specifieke golflengten binnen het spectrum van infrarode straling die wordt afgegeven door het aardoppervlak, de atmosfeer en de wolken;
- 2) “broeikasgasemissie”: uitstoot van een broeikasgas in de atmosfeer, uitgedrukt in massa kooldioxide-equivalent;
- 3) “kooldioxide-equivalent (CO₂e)”: eenheid voor het vergelijken van de stralingsforcering van een broeikasgas met die van kooldioxide;
- 4) “broeikasgasemissieboekhouding”: de maatregelen die worden getroffen voor het kwantificeren van broeikasgasemissies, door middel van metingen en berekeningen, ten behoeve van rapportage;
- 5) “vervoersdienst”: het vervoer van goederen of passagiers vanaf een vertrekpunt naar een bestemming; een vervoersdienst kan een of meerdere elementen van de vervoersketen betreffen waarvoor een of meerdere vervoersactiviteiten en/of een of meerdere hubactiviteiten vereist zijn;
- 6) “vervoersactiviteit”: de exploitatie van een voertuig voor het vervoer van personen en/of goederen;
- 7) “hubactiviteit”: activiteit om vracht of passagiers via een hub over te brengen;
- 8) “voertuig”: een middel voor het vervoer van personen en/of goederen in alle vervoerswijzen;

- 9) “vervoersketen”: een reeks vervoerselementen in verband met goederen of een (groep) passagier(s) die, samen beschouwd, een verplaatsing van een plaats van vertrek naar een bestemming inhoudt;
- 10) “element van de vervoersketen”: een deel van een vervoersketen waarbinnen goederen of een (groep) passagier(s) door één enkel voertuig wordt/worden vervoerd, of binnen welke het vervoer via één enkele hub plaatsvindt;
- 11) “openbaarmaking van informatie over broeikasgasemissies van een vervoersdienst”: het door een betrokken entiteit of een gegevensbemiddelingsdienst aan een derde partij verstrekken van uitgesplitste informatie over broeikasgasemissies in verband met een specifieke vervoersdienst, in het kader van de levering, bekendmaking of marketing van die dienst, vóór of na de verlening van de vervoersdienst;
- 12) “betrokken entiteit”: een entiteit die de broeikasgasemissies berekent van een vervoersdienst die begint of eindigt op het grondgebied van de Unie, en die informatie over die emissies aan derden verstrekt voor commerciële of regelgevingsdoeleinden;
- 13) “gegevensbemiddelingsdienst”: een rechtspersoon of natuurlijke persoon die op basis van afzonderlijke wettelijke, contractuele of andere regelingen informatie over de broeikasgasemissies van een vervoersdienst verzamelt en openbaar maakt;
- 14) “broeikasgasactiviteit”: een activiteit die leidt tot de uitstoot van een broeikasgas;
- 15) “gegevens over de broeikasgasactiviteit”: kwantitatieve maatstaf voor een broeikasgasactiviteit;
- 16) “broeikasgasemissie-intensiteit”: coëfficiënt die wordt gebruikt voor de koppeling tussen de gegevens over een specifieke broeikasgasactiviteit en de broeikasgasemissie;
- 17) “broeikasgasemissiefactor”: coëfficiënt die wordt gebruikt voor de koppeling tussen de gegevens over een broeikasgasactiviteit en de broeikasgasemissie;

- 18) “broeikasgasemissies van bron tot wiel”: emissies die de broeikasgaseffecten vertegenwoordigen als gevolg van zowel het gebruik van voertuigen als de energievoorziening van voertuigen, met inbegrip van emissies van hubs en koelmiddelen. Het equivalent in de sectoren zee- en luchtvervoer is “broeikasgasemissies van bron tot propeller”;
- 19) “emissies van tank tot wiel”: emissies in verband met de aandrijving van het voertuig ten gevolge van het energieverbruik; een subset van de emissies van bron tot wiel. Het equivalent in de sectoren zee- en luchtvervoer is “broeikasgasemissies van tank tot propeller”.
- 20) “energiedrager”: een stof die of een verschijnsel dat kan worden gebruikt om een mechanische kracht of warmte te produceren of om chemische of fysische processen teweeg te brengen;
- 21) “primaire gegevens”: de gekwantificeerde waarde van een proces of activiteit die wordt verkregen door middel van een directe meting of van een berekening op basis van directe metingen;
- 22) “secundaire gegevens”: gemodelleerde gegevens of standaardwaarden die niet voldoen aan de vereisten voor primaire gegevens, met inbegrip van gegevens uit databanken en gepubliceerde literatuur, standaardbroeikasgasemissiefactoren uit nationale inventarissen, berekende gegevens, ramingen of andere representatieve gegevens en gegevens die zijn verkregen uit aanverwante processen of ramingen;
- 23) “standaardwaarde”: secundaire gegevenswaarde die uit een gepubliceerde bron is afgeleid en die als standaard wordt gebruikt bij het ontbreken van primaire of gemodelleerde gegevens;
- 24) “gemodelleerde gegevens”: gegevens die zijn vastgesteld aan de hand van een model waarin rekening wordt gehouden met primaire gegevens en/of parameters betreffende broeikasgasemissies van een vervoers- of hubactiviteit, onder meer door gebruik te maken van een op een berekeningsinstrument gebaseerd model;

- 25) “outputgegevens”: uitgesplitste gegevens over broeikasgasemissies van een vervoersdienst die zijn vastgesteld aan de hand van de in deze verordening vastgestelde referentiemethode en inputgegevens;
- 26) “maatstaven”: de grootte voor de kwantitatieve beoordeling;
- 27) “bewijsmateriaal ter staving van informatie over broeikasgasemissies van een vervoersdienst”: een op aanvraag opgesteld verslag op het niveau van een vervoersdienst, overeenkomstig EN ISO 14083:2023;
- 28) “berekeningsinstrument”: een toepassing, een model of software waarmee de broeikasgasemissies van een vervoersdienst automatisch kunnen worden berekend;
- 29) “extern berekeningsinstrument”: een berekeningsinstrument dat door een derde partij op de markt wordt aangeboden voor breder commercieel of niet-commercieel gebruik;
- 30) “conformiteitsbeoordelingsinstantie”: een conformiteitsbeoordelingsinstantie als bedoeld in artikel 2, punt 13 van Verordening (EG) nr. 765/2008¹⁶.

¹⁶ Verordening (EG) nr. 765/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 9 juli 2008 tot vaststelling van de eisen inzake accreditatie en markttoezicht betreffende het verhandelen van producten en tot intrekking van Verordening (EEG) nr. 339/93 ([PB L 218 van 13.8.2008](#)).

HOOFDSTUK II

METHODOLOGIE

Artikel 4

Methode voor de berekening van de broeikasgasemissies van vervoersdiensten

1. De broeikasgasemissies van vervoersdiensten worden berekend op basis van de methode die is vastgelegd in de meest recente versie van norm EN ISO 14083:2023, zoals gespecificeerd door de regels in hoofdstuk III van deze verordening.
2. De Commissie beoordeelt uiterlijk 36 maanden na de in artikel 19, lid 2, van deze verordening genoemde datum of een aanpassing van enig onderdeel van de in lid 1 bedoelde norm nodig is.
3. De Commissie kan op eigen initiatief of op verzoek van een lidstaat een nalevingscontrole uitvoeren ter beoordeling van een wijziging van de in lid 1 bedoelde norm en de noodzaak voor een verdere aanpassing.
4. In afwijking van lid 1 duidt de Commissie door middel van uitvoeringshandelingen overeenkomstig artikel 17 de in lid 3 bedoelde wijzigingen of de in artikel 2 bedoelde onderdelen aan die een duidelijk risico op onverenigbaarheid met de doelstellingen van deze verordening en andere toepasselijke voorschriften van de Unie inhouden en die derhalve niet van toepassing zijn.
5. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 17 uitvoeringshandelingen vast te stellen om het Europees Comité voor Normalisatie te verzoeken de in lid 1 bedoelde norm te herzien, onder meer op basis van het resultaat van de in lid 2 bedoelde beoordeling en de in lid 3 bedoelde nalevingscontrole.

6. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 17 uitvoeringshandelingen vast te stellen teneinde deze nadere regels vast te leggen voor de uniforme uitvoering van deze verordening om de in lid 1 bedoelde referentiemethode te verduidelijken met het oog op het waarborgen van de uniforme toepassing ervan op de markt waar het de aanpak betreft voor het bepalen van passende parameters die worden gehanteerd om emissies voorafgaand aan de verlening van een dienst te berekenen en, in voorkomend geval, om andere technische parameters in verband met de toewijzing van emissies of de aggregatie van gegevenselementen die niet uitdrukkelijk in die methode worden toegelicht, te verduidelijken.
7. Gegevens met betrekking tot broeikasgasemissies van vervoersdiensten, die moeten worden opgenomen in databanken die zijn ingericht op grond van andere handelingen van de Unie in de vervoerssector of die op grond van die handelingen moeten worden gebruikt, kunnen worden gebaseerd op de norm en regels voor de boekhouding van de broeikasgasemissies van vervoersdiensten als bedoeld in lid 1, onder de in die handelingen vastgestelde voorwaarden.

HOOFDSTUK III

INPUTGEGEVENS EN -BRONNEN

Artikel 5

Gebruik van primaire en secundaire gegevens

1. De in artikel 2, punt a), bedoelde entiteiten geven voorrang aan het gebruik van primaire gegevens voor de berekening van de broeikasgasemissies van een vervoersdienst.

Een lidstaat kan echter bepalen dat het gebruik van primaire gegevens verplicht is voor vervoersactiviteiten op zijn grondgebied door entiteiten waarvan het aantal werknemers een bepaalde bij nationale wetgeving vastgestelde drempel overschrijdt, indien de vervoersdienst op zijn grondgebied begint en eindigt. De lidstaat past een dergelijke verplichting niet toe op grensoverschrijdende vervoersactiviteiten, met inbegrip van transitvervoer over zijn grondgebied, of op kleine en middelgrote ondernemingen als bedoeld in Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie¹⁷.

¹⁷ Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie van 6 mei 2003 betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen (PB L 124 van 20.5.2003, blz. 36).

2. Het gebruik van secundaire gegevens voor de berekening van broeikasgasemissies van een vervoersdienst is toegestaan onder de volgende voorwaarden:
- (a) de standaardwaarden voor de broeikasgasemissie-intensiteit zijn afkomstig van:
 - (i) een EU-basisdatabank met standaardwaarden voor de broeikasgasemissie-intensiteit, als bedoeld in artikel 6, lid 1;
 - (ii) door derden beheerde databanken en datasets met standaardwaarden voor broeikasgasemissie-intensiteit, overeenkomstig artikel 7;
 - (b) de standaardbroeikasgasemissiefactoren voor energiedragers in het vervoer zijn afkomstig van de centrale EU-databank van standaardbroeikasgasemissiefactoren, als bedoeld in artikel 8;
 - (c) de gemodelleerde gegevens zijn gebaseerd op een model dat is vastgesteld overeenkomstig de in artikel 4 bedoelde methode en, in voorkomend geval, de regels van artikel 5, lid 2, punt b), en artikel 11.
3. Onverminderd lid 1, tweede alinea, van dit artikel kunnen de in artikel 2, punt a), bedoelde entiteiten gebruikmaken van primaire of secundaire gegevens die worden geacht te zijn geverifieerd overeenkomstig artikel 13, lid 8, of die op grond van andere bestaande Uniewetgeving zijn geverifieerd door een in artikel 15 bis bedoelde geaccrediteerde instantie, mits die gegevens beschikbaar zijn op hetzelfde aggregatieniveau als het bij deze verordening vereiste aggregatieniveau.

De Commissie stelt overeenkomstig artikel 17 uitvoeringshandelingen vast ter vastlegging van nadere regels over de toepassingsvoorwaarden van dit lid.

Artikel 6

EU-basisdatabank met standaardwaarden voor de broeikasgasemissie-intensiteit

1. De Commissie richt, technisch bijgestaan door het Europees Milieuagentschap, en, indien nodig, met aanvullende en vrijwillige inbreng van de lidstaten, vóór [datum: 42 maanden na de inwerkingtreding van deze verordening] een EU-basisdatabank in met standaardwaarden voor de broeikasgasemissie-intensiteit, als bedoeld in artikel 5, lid 2, punt a), i), met inbegrip van standaardwaarden voor voertuigtypen en scheepstypen die gewoonlijk in sommige of alle lidstaten worden gebruikt.

Die standaardwaarden weerspiegelen de locatiegebaseerde benadering die wordt vermeld in de in artikel 4, lid 1, bedoelde norm en, in voorkomend geval, de unieke kenmerken in verschillende lidstaten.

Indien beschikbaar, bevat de EU-basisdatabank de broeikasgasemissie-intensiteitswaarden die door de Unie of in het belang van de Unie op internationaal niveau zijn overeengekomen. Deze waarden worden gebruikt als standaardwaarden voor de berekening en openbaarmaking van broeikasgasemissies van vervoersactiviteiten die ten minste één grens tussen twee lidstaten doorkruisen, tenzij in de EU-basisdatabank nauwkeurigere standaardwaarden beschikbaar zijn.

1 bis. De EU-basisdatabank bevat een afzonderlijke tabel voor elke vervoerswijze, met name voor de standaardgegevens over de broeikasgasemissie-intensiteit van de scheepvaart. De standaardgegevens over de broeikasgasemissie-intensiteit van de scheepvaart worden automatisch afgeleid uit de “Thetis-MRV”-databank en worden, indien van toepassing, aangevuld met andere informatiebronnen, zoals de krachtens artikel 19, lid 1, van Verordening (EU) 2023/1805 vastgestelde “Fuel EU”-databank. De Commissie zorgt voor het onderhoud, de actualisering en de voortdurende ontwikkeling van de in lid 1 bedoelde databank, rekening houdend met de ontwikkeling van de stand van de techniek in de vervoerssector, de in lid 1 bedoelde beginselen en met nieuwe methodologische benaderingen inzake de berekening van broeikasgasemissies. De Commissie zorgt ervoor dat de databank verenigbaar en in overeenstemming is met bestaande wetgeving van de Unie. De Commissie beoordeelt ten minste eenmaal per jaar of de databank moet worden bijgewerkt.

Wanneer de standaardwaarden voor de broeikasgasemissie-intensiteit in de databank worden bijgewerkt, zorgt de Commissie er onverwijld voor dat de bijgewerkte waarden openbaar worden gemaakt. In dat geval werken de entiteiten, indien nodig, de overeenkomstig artikel 9 vastgestelde outputgegevens bij vóór het verstrijken van een termijn van 3 jaar.

Het publiek heeft gratis en in alle officiële talen van de EU toegang tot de in lid 1 bedoelde databank om standaardwaarden voor de emissie-intensiteit te raadplegen of te gebruiken.

Artikel 7

Door derden beheerde databanken en datasets met standaardwaarden voor broeikasgasemissie-intensiteit

1. Een ontwikkelaar van een databank of dataset als bedoeld in artikel 5, lid 2, punt a), ii), dient bij de Commissie een aanvraag in voor een technische kwaliteitscontrole op de standaardwaarden voor broeikasgasemissie-intensiteit die in die databank of dataset zijn opgenomen. De Commissie voert, technisch bijgestaan door het Europees Milieuagentschap, de technische kwaliteitscontrole uit overeenkomstig de voorschriften van artikel 4, lid 1, van deze verordening.
2. Voor het gebruik van secundaire gegevens overeenkomstig artikel 5, lid 2, punt a), ii), worden alleen databanken en datasets met standaardwaarden voor de broeikasgasemissie-intensiteit gebruikt die positief zijn beoordeeld door de Commissie na de in lid 1 bedoelde technische kwaliteitscontrole.
3. De in lid 1 vastgestelde verplichting is van toepassing met ingang van [24 maanden na de in artikel 19, lid 2, genoemde datum]. Een positieve beoordeling op grond van lid 2 is twee jaar geldig.
4. Uiterlijk 48 maanden na de datum van inwerkingtreding van deze verordening stelt de Commissie overeenkomstig artikel 17 uitvoeringshandelingen vast om nadere regels voor de uniforme uitvoering van deze verordening vast te leggen door regels en voorwaarden vast te stellen voor het uitvoeren van de in lid 1 bedoelde technische kwaliteitscontrole en de voorwaarden voor een positieve beoordeling overeenkomstig lid 2.

Artikel 8

Centrale EU-databank van standaardbroeikasgasemissiefactoren

1. De Commissie richt, technisch bijgestaan door het Europees Milieuagentschap, en, indien nodig, met aanvullende en vrijwillige inbreng van de lidstaten, een centrale EU-databank van standaardbroeikasgasemissiefactoren in, als bedoeld in artikel 5, lid 2, punt b), met inbegrip van broeikasgasemissiefactoren voor energiedragers die in sommige of alle lidstaten worden gebruikt.

Die standaardbroeikasgasemissiefactoren weerspiegelen de locatiegebaseerde benadering van de referentiemethode voor de berekening van broeikasgasemissies en, in voorkomend geval, de unieke kenmerken in verschillende lidstaten.

Indien beschikbaar, bevat de centrale EU-databank de broeikasgasemissiefactoren die door de Unie of in het belang van de Unie op internationaal niveau zijn overeengekomen. Deze emissiefactoren worden gebruikt als standaard emissiefactoren voor de berekening en openbaarmaking van broeikasgasemissies van vervoersactiviteiten die ten minste één grens tussen twee lidstaten doorkruisen, tenzij in de centrale EU-databank nauwkeurigere standaard emissiefactoren beschikbaar zijn.

2. De Commissie zorgt, technisch bijgestaan door het Europees Milieuagentschap, voor het onderhoud, de actualisering en de voortdurende ontwikkeling van de in lid 1 bedoelde databank, rekening houdend met de noodzaak voor een in artikel 4, lid 2, bedoelde wijziging van de norm, de ontwikkeling van de stand van de techniek in de vervoerssector, de in lid 1 bedoelde beginselen en met nieuwe methodologische benaderingen inzake de berekening van broeikasgasemissies. De Commissie zorgt ervoor dat de databank verenigbaar en in overeenstemming is met bestaande wetgeving van de Unie.

Wanneer de standaardbroeikasgasemissiefactoren in de databank worden bijgewerkt, zorgt de Commissie er onverwijld voor dat de bijgewerkte factoren openbaar worden gemaakt. In dat geval werken de entiteiten, indien nodig, de overeenkomstig artikel 9 vastgestelde outputgegevens bij vóór het verstrijken van een termijn van 3 jaar.

3. Het publiek heeft gratis en in alle officiële talen van de EU toegang tot de in lid 1 bedoelde databank om standaardbroeikasgasemissiefactoren voor energiedragers in het vervoer te raadplegen of te gebruiken.

HOOFDSTUK IV

OUTPUTGEGEVENS EN TRANSPARANTIE

Artikel 9

Vaststelling van outputgegevens over de broeikasgasemissies van een vervoersdienst

1. De outputgegevens worden vastgesteld aan de hand van de referentiemethode en inputgegevens uit hoofde van de artikelen 4 tot en met 8 van deze verordening.
2. De outputgegevens kunnen worden vastgesteld met behulp van berekeningsinstrumenten. Daartoe kunnen alleen externe berekeningsinstrumenten worden gebruikt die overeenkomstig artikel 11 zijn gecertificeerd, of het in lid 3 bedoelde instrument.
3. Vóór [36 maanden na de inwerkingtreding van deze verordening] stelt de Commissie door middel van uitvoeringshandelingen overeenkomstig artikel 17 een berekeningsinstrument op voor de vaststelling van outputgegevens.
4. De in lid 2 bedoelde instrumenten kunnen worden gebruikt voor de berekening van maatstaven of andere gegevens die moeten worden opgenomen in databanken die zijn ingericht op grond van andere EU-handelingen in de vervoerssector, onder de in die handelingen vastgestelde voorwaarden.
5. De outputgegevens bestaan ten minste uit de totale massa kooldioxide-equivalent (CO₂e) per vervoersdienst en, voor de betreffende soort vervoersdienst, de toepasselijke gegevensmaatstaven die de outputgegevens over broeikasgasemissies weergeven, zoals aanbevolen in de in artikel 4, lid 1, bedoelde norm en gedefinieerd overeenkomstig de tweede alinea van dit lid.

Om een eenvormige uitvoering van de eerste alinea van dit lid te waarborgen, stelt de Commissie door middel van overeenkomstig artikel 17 vastgestelde uitvoeringshandelingen de daarin bedoelde gegevensmaatstaven vast voor goederenvervoer, vervoer via goederenhubs, personenvervoer en vervoer via passagiershubs. Daartoe houdt de Commissie rekening met de coëfficiënten voor broeikasgasemissie-intensiteit, zoals gedefinieerd in de in artikel 4, lid 1, bedoelde norm.

Artikel 10

Communicatie en transparantie

1. De betrokken entiteiten maken de outputgegevens op duidelijke en ondubbelzinnige wijze openbaar vóór de verlening van een vervoersdienst. In naar behoren gemotiveerde omstandigheden kunnen outputgegevens openbaar worden gemaakt nadat de vervoersdienst is verleend. Wanneer de betrokken entiteiten outputgegevens openbaar maken, nemen zij in de begeleidende mededeling bij deze bekendmaking de volgende verklaring op:
“Broeikasgasemissies berekend overeenkomstig Verordening [*verwijzing naar deze verordening*] van het Europees Parlement en de Raad”, in ten minste één van de officiële talen van de EU en, indien mogelijk, in een officiële taal van een lidstaat op het grondgebied waar de dienst wordt verricht.
2. Indien outputgegevens door een gegevensbemiddelingsdienst worden verkregen en openbaar worden gemaakt op basis van afzonderlijke regelingen, zijn de regels van lid 1 en artikel 9, lid 5, van toepassing. Bij de openbaarmaking van outputgegevens neemt de gegevensbemiddelingsdienst een verwijzing naar de bron van deze gegevens op.
3. Indien primaire gegevens worden gebruikt in de zin van artikel 5, lid 1, hebben de betrokken entiteiten het recht dit aan derden mee te delen op voorwaarde dat het gebruik van primaire gegevens is geverifieerd in het kader van het in de artikelen 12 en 13 bepaalde verificatieproces.

4. De betrokken entiteiten moeten in staat zijn bewijs te overleggen ter staving van de wijze waarop de outputgegevens zijn vastgesteld. Dat bewijs wordt verzameld overeenkomstig de vereisten van de in artikel 4, lid 1, bedoelde referentiemethode, en:
- (a) het bewijs dient als basis voor de verificatiebeoordeling overeenkomstig de artikelen 12 en 13;
 - (b) het bewijs wordt beschikbaar gesteld op verzoek van een op grond van het nationaal of Unierecht aangewezen bevoegde autoriteit of een andere derde, voor zover afzonderlijke wettelijke of contractuele regelingen van toepassing zijn;
 - (c) indien de verificatie overeenkomstig artikel 12 en 13 wordt uitgevoerd, bevat het bewijs een verwijzing naar het in artikel 13, lid 6, bedoelde bewijs van overeenstemming en de contactgegevens van de conformiteitsbeoordelingsinstantie die het bewijs van overeenstemming heeft opgesteld;
 - (d) indien de outputgegevens worden vastgesteld met behulp van een extern berekeningsinstrument als bedoeld in artikel 9, lid 2, wordt in het bewijs een verwijzing naar dat berekeningsinstrument opgenomen.
5. De in lid 4 bedoelde outputgegevens en bewijzen worden op duidelijke en ondubbelzinnige wijze vastgesteld, in ten minste één van de officiële talen van de Unie. Indien mogelijk worden zij beschikbaar gesteld in de vorm van een weblink, QR-code of een daaraan gelijkwaardige vorm.

6. Persoonsgegevens worden verwerkt in overeenstemming met Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad¹⁸.
7. Elke ontvanger van outputgegevens en bewijzen als bedoeld in lid 4, neemt maatregelen om de vertrouwelijkheid van relevante commerciële gegevens die overeenkomstig deze verordening worden verwerkt en meegedeeld, te waarborgen, en zorgt ervoor dat deze gegevens alleen na toestemming geraadpleegd, verwerkt en openbaar gemaakt kunnen worden.

¹⁸ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming), ([PB L 119 van 4.5.2016, blz. 1](#)).

HOOFDSTUK V

AANVULLENDE MAATREGELEN

Artikel 11

Certificering van berekeningsinstrumenten

1. De in artikel 9, lid 2, bedoelde externe berekeningsinstrumenten worden gecertificeerd door een conformiteitsbeoordelingsinstantie als bedoeld in artikel 14.
2. Op aanvraag van een ontwikkelaar van een berekeningsinstrument beoordeelt een conformiteitsbeoordelingsinstantie of het berekeningsinstrument voldoet aan de eisen van de artikelen 4 tot en met 9. Als het resultaat van de beoordeling positief is, geeft de conformiteitsbeoordelingsinstantie een conformiteitscertificaat voor het berekeningsinstrument af voor de toepassing van deze verordening. Als het resultaat van de beoordeling negatief is, verstrekt de conformiteitsbeoordelingsinstantie de aanvrager de redenen voor die negatieve beoordeling.
3. De betrokken conformiteitsbeoordelingsinstantie houdt een bijgewerkte lijst bij van de berekeningsinstrumenten die zij heeft gecertificeerd en waarvoor zij de certificering heeft ingetrokken of geschorst. Zij maakt die lijst openbaar op haar website en deelt het adres van die website onverwijld aan de Commissie mee.
4. Het certificaat is twee jaar geldig.
5. De Commissie publiceert op haar officiële website een lijst van alle berekeningsinstrumenten die overeenkomstig de leden 1 en 2 zijn gecertificeerd.
6. De Commissie stelt overeenkomstig artikel 17 uitvoeringshandelingen vast om regels vast te stellen voor de certificering van berekeningsinstrumenten en het bijbehorende conformiteitscertificaat, met inbegrip van regels voor de verlenging, schorsing en intrekking van certificering.

HOOFDSTUK VI

VERIFICATIE VAN BROEIKASGASEMISSIEGEGEVENS EN BEREKENINGSPROCESSEN

Artikel 12

Reikwijdte van de verificatie

1. De in artikel 9 bedoelde outputgegevens worden gecontroleerd op hun conformiteit met de voorschriften van de artikelen 4, 5 en 9 van deze verordening.
2. Lid 1 is van toepassing op de in artikel 2, punt a), bedoelde betrokken entiteiten, met uitzondering van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen als bedoeld in Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie.¹⁹ Micro-, kleine en middelgrote ondernemingen kunnen de verificatieprocedure overeenkomstig deze verordening op eigen verzoek ondergaan.

Artikel 13

Verificatieactiviteiten en -proces

1. De in artikel 14 bedoelde conformiteitsbeoordelingsinstantie verifieert de betrouwbaarheid, geloofwaardigheid, verenigbaarheid en nauwkeurigheid van de door een betrokken entiteit openbaar gemaakte outputgegevens.
2. De conformiteitsbeoordelingsinstantie verifieert op basis van het in artikel 10, lid 4, bedoelde bewijsmateriaal de naleving van de voorschriften van de artikelen 4, 5 en 9. Deze verificatie heeft betrekking op:
 - (a) de gebruikte berekeningsmethode;

¹⁹ Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie van 6 mei 2003 betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen (PB L 124 van 20.5.2003, blz. 36).

- (b) de bron(nen) van de voor de berekening gebruikte inputgegevens;
 - (c) de juistheid van de uitgevoerde berekening;
 - (d) de toegepaste maatstaven.
3. Indien externe berekeningsinstrumenten worden gebruikt, houdt de conformiteitsbeoordelingsinstantie rekening met het desbetreffende in artikel 11, lid 2, bedoelde conformiteitscertificaat.
 4. Indien uit de verificatiebeoordeling blijkt dat er sprake is van onjuiste berekeningen of niet-naleving van artikel 4, 5 of 9 van deze verordening, stelt de conformiteitsbeoordelingsinstantie de betrokken entiteit daarvan tijdig in kennis. Die entiteit moet vervolgens de berekening corrigeren of non-conformiteiten verhelpen teneinde het verificatieproces te kunnen voltooien.
 5. De betrokken entiteit verstrekt aan de conformiteitsbeoordelingsinstantie alle voor de uitvoering van de verificatieprocedures benodigde aanvullende informatie. De conformiteitsbeoordelingsinstantie kan tijdens het verificatieproces controles uitvoeren om de betrouwbaarheid van gegevens en berekeningen te bepalen.
 6. Na voltooiing van de verificatie stelt de conformiteitsbeoordelingsinstantie in voorkomend geval een bewijs van overeenstemming op waarin wordt bevestigd dat de outputgegevens voldoen aan de respectieve eisen van deze verordening.
 7. De betrokken conformiteitsbeoordelingsinstantie stelt een actuele lijst op van de entiteiten die de verificatie overeenkomstig dit artikel hebben ondergaan, en houdt deze lijst bij. Uiterlijk op 31 maart van elk jaar stelt de conformiteitsbeoordelingsinstantie de Commissie in kennis van die lijst.

8. Wanneer outputgegevens reeds zijn geverifieerd op grond van andere handelingen van de Unie met specifieke regels voor de verificatiebeoordeling van outputgegevens die de naleving van de voorschriften van deze verordening waarborgen, worden de gegevens in kwestie geacht te zijn geverifieerd overeenkomstig dit artikel.
9. De Commissie stelt overeenkomstig artikel 17 uitvoeringshandelingen vast met gedetailleerde voorschriften voor de verificatie van de outputgegevens en het daarmee verband houdende bewijs van overeenstemming. Die voorschriften omvatten bepalingen met betrekking tot het in artikel 10, lid 4, bedoelde bewijs en de in artikel 10, lid 3, bedoelde mededelingsrechten in verband met het gebruik van primaire gegevens.

HOOFDSTUK VII

ACCREDITATIE

Artikel 14

Conformiteitsbeoordelingsinstanties

1. Conformiteitsbeoordelingsinstanties zijn geaccrediteerd voor het verrichten van de in de artikelen 11, 12 en 13 bedoelde verificatie- of certificeringsactiviteiten.
2. De conformiteitsbeoordelingsinstantie moet onafhankelijk zijn van de entiteit die de in de artikelen 11, 12 en 13 bedoelde verificatie- of certificeringsactiviteiten aanvraagt.
3. De conformiteitsbeoordelingsinstantie, haar hoogste leidinggevenden en het personeel dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van de verificatietaken, mogen geen activiteiten verrichten die in strijd kunnen zijn met hun onafhankelijk oordeel of integriteit betreffende de verificatie- of certificeringsactiviteiten.
4. De conformiteitsbeoordelingsinstantie en haar personeel voeren de verificatie- of certificeringsactiviteiten uit met de grootste mate van beroepsintegriteit en met de vereiste technische bekwaamheid, en zij zijn vrij van elke druk en beïnvloeding, met name van financiële aard, die hun oordeel of de resultaten van hun verificatieactiviteiten kunnen beïnvloeden, inzonderheid van personen of groepen van personen die belang hebben bij de resultaten van deze activiteiten.
5. De conformiteitsbeoordelingsinstantie beschikt over de deskundigheid, uitrusting en infrastructuur die nodig zijn voor de uitvoering van de verificatie- of certificeringsactiviteiten waarvoor zij is geaccrediteerd.

6. Het personeel van een conformiteitsbeoordelingsinstantie is gebonden aan het beroepsgeheim ten aanzien van alle informatie waarvan het kennisneemt bij de uitvoering van de verificatie- en certificeringstaken.
7. Indien een conformiteitsbeoordelingsinstantie taken in verband met verificatie of certificering uitbesteedt of een beroep doet op een dochteronderneming, neemt zij de volledige verantwoordelijkheid op zich voor de door de onderaannemer of dochteronderneming uitgevoerde taken, onder meer door de kwalificaties van de onderaannemer of dochteronderneming en de door hen uitgevoerde werkzaamheden te beoordelen en te monitoren.

Artikel 15

Accreditatieprocedures

1. De in artikel 14, lid 1, bedoelde conformiteitsbeoordelingsinstanties worden geaccrediteerd door een nationale accreditatie-instantie overeenkomstig hoofdstuk II van Verordening (EG) nr. 765/2008.
2. Elke lidstaat wijst een autoriteit aan die een bijgewerkte lijst van geaccrediteerde conformiteitsbeoordelingsinstanties bijhoudt. Die aangewezen nationale autoriteiten maken die lijst openbaar op een officiële overheidswebsite. Een lidstaat kan die taak toevertrouwen aan de in lid 1 bedoelde nationale accreditatie-instantie.
3. Uiterlijk op 31 maart van elk jaar stelt de nationale accreditatie-instantie de Commissie in kennis van de lijst van geaccrediteerde conformiteitsbeoordelingsinstanties, inclusief alle relevante contactgegevens.
4. Onverminderd artikel 15 bis, is de Commissie overeenkomstig artikel 16 bevoegd om ter aanvulling van deze verordening nadere methoden en criteria voor de accreditatie van conformiteitsbeoordelingsinstanties vast te stellen door middel van gedelegeerde handelingen.

Artikel 15 bis

*Verificatie in het kader van andere handelingen van de Unie betreffende de maritieme sector en de
luchtvaartsector*

1. Voor de maritieme sector mogen de verificateurs die zijn geaccrediteerd overeenkomstig artikel 14 van Verordening (EU) 2023/1805 en de op basis daarvan vastgestelde gedelegeerde handelingen, of artikel 16 van Verordening (EU) 2015/757 en de op basis daarvan vastgestelde gedelegeerde handelingen, de taken van de conformiteitsbeoordelingsinstanties uit hoofde van deze verordening uitvoeren. Die verificateurs worden geacht te zijn geaccrediteerd overeenkomstig de artikelen 14 en 15 van deze verordening.
2. Voor de luchtvaartsector mogen de verificateurs die zijn geaccrediteerd overeenkomstig artikel 15 van Richtlijn 2003/87/EG en de op basis daarvan vastgestelde uitvoeringshandelingen, de taken van de conformiteitsbeoordelingsinstanties uit hoofde van deze verordening uitvoeren. Die verificateurs worden geacht te zijn geaccrediteerd overeenkomstig de artikelen 14 en 15 van deze verordening.

HOOFDSTUK VIII

GEDELEGEERDE BEVOEGDHEDEN EN UITVOERINGSBEVOEGDHEDEN

Artikel 16

Uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie

1. De bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend onder de in dit artikel neergelegde voorwaarden.
2. De in artikel 15, lid 4, bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend voor onbepaalde tijd met ingang van [*PB: gelieve als datum de inwerkingtreding van deze verordening in te voegen*].
3. Het Europees Parlement of de Raad kan de in artikel 15, lid 4, bedoelde bevoegdheidsdelegatie te allen tijde intrekken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie* of op een daarin genoemde latere datum. Het laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.
4. Vóór de vaststelling van een gedelegeerde handeling raadpleegt de Commissie de door elke lidstaat aangewezen deskundigen overeenkomstig de beginselen die zijn neergelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven.

5. Zodra de Commissie een gedelegeerde handeling heeft vastgesteld, doet zij daarvan gelijktijdig kennisgeving aan het Europees Parlement en de Raad. Een overeenkomstig artikel 15, lid 4, vastgestelde gedelegeerde handeling treedt alleen in werking indien het Europees Parlement noch de Raad daartegen binnen een termijn van twee maanden na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en de Raad bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad voor het verstrijken van die termijn de Commissie hebben meegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met twee maanden verlengd.

Artikel 17

Comitéprocedure

1. De Commissie wordt bijgestaan door een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011.
2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 5 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.

HOOFDSTUK IX

SLOTBEPALINGEN

Artikel 18

Verslag en herziening

De Commissie voert een evaluatie van deze verordening uit in het licht van de doelstellingen die zij nastreeft en brengt uiterlijk op [PB: *gelieve als datum vijf jaar na de datum van toepassing van deze verordening in te voegen*] verslag uit over de belangrijkste bevindingen aan het Europees Parlement en de Raad, met inbegrip van een beoordeling van de noodzaak voor een aanpak op basis van de totale koolstofvoetafdruk en een voorstel voor passende maatregelen.

Artikel 18 bis

Richtsnoeren

Ten minste één jaar voor de in artikel 19, lid 2, bedoelde datum stelt de Commissie, rekening houdend met bestaande, op nationaal niveau vastgestelde richtsnoeren, richtsnoeren vast om de brede toepassing van de in artikel 4, lid 1, bedoelde norm te bevorderen en kleine en middelgrote ondernemingen te helpen bij de uitvoering van deze verordening. Deze richtsnoeren worden bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Artikel 19

Inwerkingtreding en toepassing

1. Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.
2. Zij is van toepassing met ingang van [*PB: gelieve als datum 60 maanden na de datum van inwerkingtreding van deze verordening in te voegen*].
3. Artikel 4, leden 5 en 6, artikel 6, lid 1, artikel 7, lid 4, artikel 9, lid 5, artikel 11, lid 6, artikel 13, lid 9, en artikel 15, lid 4, zijn echter van toepassing met ingang van de datum van inwerkingtreding van deze verordening.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Straatsburg,

Voor het Europees Parlement
De voorzitter

Voor de Raad
De voorzitter
